

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 3Co/50/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8714207720
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 05. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľuboš Kunay
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2021:8714207720.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ľuboša Kunaya a členov senátu Mgr. Angeliky Sopoligovej a JUDr. Petra Tutka v spore žalobkyní 1. C. Š., nar. XX.XX.XXXX, bytom A., J. H. H. XXXX/X, 2. E.. E. Ď., nar. XX.X.XXXX, bytom U., A. XXXX/XX, zastúpených JUDr. Ing. Petrom Grendelom, PhD., advokátom, Košice, Trieda SNP 42, proti žalovaným 1. Generali poisťovňa a.s., Bratislava, Lamačská cesta 3/A, IČO: 35 709 332, zastúpenému MST Partners s.r.o., Bratislava, Laurinská 3, IČO: 36 861 545, 2. I. H., nar. XX.XX.XXXX, T. H., W. X, zastúpenému JUDr. Lukášom Kišeľakom, advokátom, Prešov, Jarková 63, o zaplatenie 500.000,00 eur s príslušenstvom, o odvolaniach strán proti rozsudku 13C/148/2014-438 z 31.3.2020 Okresného súdu Spišská Nová Ves

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok vo výrokoch I., II., III. a V. s tým, že v časti spôsobu plnenia žalovaných v 1. a 2. rade vo vzťahu k žalobkyniam plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého žalovaného.

M e n í rozsudok vo výroku IV. o trovách prvoinštančného konania tak, že žalobkyniam v 1. a 2. rade priznáva proti žalovaným v 1. a 2. rade nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v plnom rozsahu, vypočítaných z výšky súdom priznaného plnenia.

P r i z n á v a žalobkyniam v 1. a 2. rade proti žalovaným v 1. a 2. rade nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu, vypočítaných z výšky súdom priznaného plnenia.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie rozsudkom 13C/148/2014-328 z 11.1.2018 žalobu zamietol, žalovaným v 1. a 2. rade voči žalobkyniam priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu a aj štátu voči žalobkyniam priznal v plnom rozsahu nárok na náhradu trov konania.

2. Vychádzal zo žaloby, ktorou sa žalobkyne domáhali voči žalovaným náhrady nemajetkovej ujmy každá vo výške po 250.000 eur s odôvodnením, že konaním žalovaného v 2. rade došlo k zásahu do ich osobností tým, že žalovaný spôsobil dňa 27.10.2012 dopravnú nehodu, v dôsledku ktorej zomrel ich otec E.. D. J., pričom jeho vina bola preukázaná v trestnom konaní vedenom na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp.zn. 4T/87/2013 a tragická smrť otca ich veľmi zasiahla a ich trauma je prakticky neodstrániteľná. Vzal do úvahy obranu žalovaného v 1. rade, ktorý namietal, že ako poisťovateľ nie je povinný za poisteného platiť žiadne nároky týkajúce sa nemajetkovej ujmy pozostalým a rozsah jeho plnenia v prípade škodovej udalosti je limitovaný § 4 ods. 2 zákona č. 381/2010 Z.z. a tiež upozornil, že spolupôsobiacou príčinou smrti u E.. D. J. bolo aj zlyhanie chronicky chorobne poškodeného srdca ťažkého stupňa, čo vyplynulo aj zo znaleckých posudkov. Prihliadol tiež na stanovisko žalovaného v 2. rade, podľa ktorého žalobkyne nijako nedokázali vznik zásahu do osobnostných práv a najmä vysokú, či mimoriadnu mieru intenzity takéhoto zásahu. Podrobne reprodukoval obsah výpovedí žalobkyní, ako

aj obsah stanovísk a vyjadrení žalovaných a z rozsudku Okresného súdu Spišská Nová Ves 4T/87/2013 mu vyplynulo, že ním žalovaný v 2. rade bol uznaný vinným z prečinu usmrtienia, keď v dôsledku nehody poškodený E.. D. J. zomrel. Popísal aj zistenia vyplývajúce zo znaleckých posudkov E.. I. G., E.. J. F. I. E.. S. J.. Právne vec posúdil podľa § 11, § 13 ods. 1 až 3, § 15, § 16, § 420 ods. 1,3, § 427 ods. 1,2, § 428, § 429, § 444, § 449 ods. 1,2, § 822 a § 823 Obč. zákonníka, ako aj podľa § 4 ods. 1, 4 a § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. a dospel k záveru, že žalobe nie je možné vyhovieť. Nestotožnil sa s námietkou žalovaného v 1. rade o nedostatku jeho vecnej pasívnej legitímácie a mal za to, že pojem škody na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. je potrebné vykladať čo najextenzívnejšie. Mal za to, že žalobkyne nepreukázali, aby došlo k zásahu do ich osobností v takej vysokej miere, aby im vznikol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Aj keď ich otec nezomrel bezprostredne po dopravnej nehode a bol vysokého veku a trpel v dôsledku chorobne poškodeného srdca, i tak bola daná príčinná súvislosť medzi nehodou a jeho smrťou. Poškodený však zomrel vo veku 84 rokov, kedy už mal takmer celý život za sebou a aj z vyjadrení žalobkýň je zrejmé, že išlo po všetkých stránkach o život naplnený, kedy nebohy mal šťastné manželstvo a rodinný život, úspešnú pracovnú kariéru a aktívny dôchodok, keď žalobkyne žili dlhodobo samostatne vo svojich manželstvách so svojimi rodinami. Za podstatnú okolnosť pre rozhodnutie pokladal, že bezprostrednou príčinou smrti otca žalobkýň nebola nehoda, ale zlyhanie srdca, ktoré mal dlhodobo poškodené a nehoda len urýchlila priebeh chorobných zmien a spolupôsobila pri jeho smrti, avšak nebola bezprostrednou príčinou smrti. Za dostatočné zadostučinenie pre žalobkyne pokladal už to, že vinník nehody, ktorý ju nezavinil úmyselne, bol právoplatne odsúdený, odsúdeniu sa nebránil, riadne vykonáva trest uložený súdom, pričom prejavil aj ľútosť. Nemal tak preukázané, aby okrem takéhoto zadostučinenia žalobkyne mali nárok aj na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Vychádzajúc zo zásady úspešnosti v spore úspešným žalovaným proti žalobkyniam priznal nárok na náhradu trov konania.

3. Rozsudok napadli včas podaným odvolaním žalobkyne, navrhli ho zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie alebo ho zmeniť a priznať im uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, uplatniac pritom odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. b/, d/, f/ a h/ CSP, pokladajúc rozsudok aj za nepreskúmateľný. Poukázali na nezrovnalosti obsiahnuté v bode 23. a v bode 26. napadnutého rozsudku, keď na jednej strane v ňom je konštatované, že E.. J. zomrel na následky dopravnej nehody a potom zas, že nezomrel na jej následky. Takéto závery nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní a vyvolávajú dojem arbitrárnosti a svojvôle. Takýto názor je aj v priamom rozpore so záverom trestného súdu uvedeným v trestnom rozsudku 4T 87/2013. Vyjadrili počudovanie, prečo vôbec súd vykonával dokazovanie v tom smere, či ich otec zomrel na následky dopravnej nehody a považovali za minimálne neetické a zvláštne, keď sa okresný súd v konaní pýtal znalca, ako dlho by ich otec ešte mohol žiť, čo znalec ani určiť nevedel. Súd prvej inštancie podľa nich nedostatočne rozlíšil medzi smrťou ako zásahom do práva na život ich otca a zásahom do ich práva na súkromný a rodinný život v dôsledku usmrtienia blízkej osoby. Ustanovenie § 13 Občianskeho zákonníka stanovuje prostriedky súdnej ochrany pred neoprávneným zásahom do osobnostných práv a pokiaľ nie je možné, aby sa odstránili následky neoprávneného zásahu alebo sa upustilo od neoprávnených zásahov musí byť dané dotknutej osobe primerané zadostučinenie. U nich pritom ide o zásah trvalý a nereparovateľný, keďže ide o smrť blízkej osoby, a preto závažnosť vzniku nemajetkovej ujmy je obzvlášť vysoká. Citovali vybrané časti Komentára k Občianskemu zákonníku v Českej republike ako aj vybrané časti odôvodnenia rozsudku Najvyššieho súdu SR 3 Cdo 8/2016 z 22.6.2016. Boli presvedčené, že trest uložený žalovanému v trestnom konaní je sankciou za spáchanie trestného činu usmrtienia, avšak nejedná sa o zadostučinenie za neodstrániteľný zásah do ich práva na súkromný a rodinný život. Z ich účastníckych výpovedí jednoznačne vyplynulo, že s otcom si boli veľmi blízke, že s ním pravidelne trávili čas, chodili na obedy a na nákupy a ani uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch zásah do ich práv nemôže plne reparovať. Závažné skutočnosti vyplývajúce z ich účastníckych výpovedí súd prvej inštancie zjavne nijako nezohľadnil, v dôsledku čoho je rozsudok nepreskúmateľný a nesprávny. Aj s poukazom na odôvodnenie Nálezu Ústavného súdu ČR I. ÚS 2844/14 mal súd ich žalobe vyhovieť, keď navyiac nesprávne rozhodol aj o náhrade trov konania.

4. Krajský súd v Košiciach rozhodujúci o odvolaniach žalobkýň uznesením 2Co/97/2018-375 z 21.9.2018 zrušil rozsudok súdu prvej inštancie z 11.1.2018 a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

5. Nesúhlasil s tým, ako sa prvoinštančný súd vysporiadal so zodpovednosťou žalovaného v 2. rade za spôsobený škodlivý následok, keď podľa jeho názoru tento žalovaný bol právoplatným trestným

rozsudkom uznaný vinným z prečinu usmrtienia, keď ako vodič spôsobil z nedbanlivosti dopravnú nehodu, následkom ktorej zomrel E.. D. J. - otec žalobkýň a takýmto výrokom rozhodnutia trestného súdu je súd v konaní o náhrade nemajetkovej ujmy viazaný a ďalšie úvahy o „bezprostrednej príčine smrti“ už nie sú namieste. Vyjadril sa aj k pasívnej legitímácii žalovaného v 1. rade - poisťovne a vytkol preskúmanému rozsudku aj nedostatočné odôvodnenie.

6. Súd prvej inštancie ďalším rozsudkom 13C/148/2014-438 z 31.3.2020 (t.j. teraz preskúmaným rozhodnutím) zaviazal žalovaných v 1. a 2. rade spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyniam v 1. a 2. rade každej sumu 15.000,00 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého žalovaného, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a ďalej rozhodol, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania a že štát má voči žalovanému v 1. rade nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu s tým, že o výške týchto trov bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnom skončení veci samej. Zrekapituloval priebeh konania a obsiahlo citoval z vyjadrení sporových strán, predkladaných mu sčasti už aj po zrušení prvého meritórneho rozhodnutia. Zhrnul tiež podstatný obsah vyjadrení strán prednesených na pojednávaníach, vrátane výpovedí žalobkýň v 1. a 2. rade a právne vec posúdil podľa § 11, § 13 ods. 1 až 3, § 15, § 16, § 420 ods. 1, § 427 ods. 1, § 428, § 822, § 823, ako aj § 511 ods. 1 Občianskeho zákonníka a tiež podľa § 4 ods. 1, 2 a 4 a § 15 ods. 1 zákona o PZP č. 381/2001 Z.z. a uviedol, že s právnym názorom žalovaného v 1. rade o nedostatku jeho pasívnej vecnej legitímácie sa nestotožnil majúc za to, že pojem škody na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a/ zákona o PZP je potrebné vykladať čo najextenzívnejšie a preto súčasťou náhrady škody je nielen právo majetkovej povahy, ale aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody, za ktorú možno priznať zadosťučinenie peňažnou formou podľa § 13 Občianskeho zákonníka. Na podporu tohto názoru citoval vybrané časti z rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 31.7.2017 sp.zn. 6MCdo/1/2016 a poukázal aj na ďalší nález Ústavného súdu SR sp.zn. II.ÚS 695/2017 a tiež rozsudok Najvyššieho súdu SR sp.zn. 3Cdo/230/2017. Za nesporné označil, že žalovaný v 2. rade bol rozsudkom Okresného súdu Spišská Nová Ves sp.zn. 4T 87/2013 zo dňa 13.6.2013 uznaný vinným z toho, že dňa 27.10.2012 viedol osobné motorové vozidlo zn. Š. Z. R. A., keď pri vstupnej bráne do nemocnice nedal prednosť chodcovi E.. D. J., prechádzajúcemu po prechode pre chodcov a spôsobil mu tak zranenia, ktoré boli so zlyhaním chronicky chorobne poškodeného srdca bezprostrednou príčinou smrti, ku ktorej došlo dňa 28.1.2013 a za prečin usmrtienia mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 24 mesiacov s podmieneným odkladom a zároveň mu bol uložený trest zákazu činnosti viesť všetky druhy motorových vozidiel v trvaní 54 mesiacov. Uviedol ďalej, že žalobkyne svoje nároky vyvodzovali z ust. § 13 Občianskeho zákonníka s tým, že ich ujma mala spočívať v psychických útrapách, smútku, žiali, spôsobených smrťou ich otca, s ktorým mali podľa ich vyjadrenia blízky a intenzívny vzťah. Náhradu ujmy požadovali preto, že smrť ich otca je nevratná, definitívna a nenahraditeľná, pričom cenu ľudského života nie je možné vyčíslieť. Nakoľko výšku náhrady nemajetkovej ujmy bolo potrebné určiť voľnou úvahou, zaoberal sa objektívnymi hľadiskami, ktoré je nutné skúmať u každej zo žalobkýň zvlášť, ako aj u žalovaného v 2. rade. U žalobkýň mal preukázané, že s otcom mali blízke a intenzívne vzťahy, boli s ním v pravidelnom kontakte a predstavoval pre ne oporu a to aj keď obe boli v zrelom veku a žili samostatne so svojimi rodinami. Otec žalobkýň bol starobným dôchodcom, ktorý sa snažil žiť svoj život aktívne, pretože aj počas produktívnych rokov svojho života napíňal svoje dni úspešnou prácou lekára a žalobkyne ho vnímali ako muža, ktorý žil s ich matkou v šťastnom manželstve, vytvárali spokojnú rodinu a bol dobrým otcom. Keďže si s ním boli takto blízke, jeho stratu, aj keď prišla v dôchodkovom veku 84 rokov, pre ne nič nenahradí a je prirodzené, že ich túžbou bolo žiť so svojim otcom a tešiť sa zo vzájomnej blízkosti čo najdlhšie. Aj keď bol žalovaný v 2. rade právoplatne odsúdený a potrestaný za dopravnú nehodu, žalobkyne nevnímali uvedené odsúdenie ako postačujúcu morálnu satisfakciu a pri ich otcovi im takého zadosťučinenie nepostačovalo. Skúmajúc okolnosti na strane žalovaného v 2. rade mal preukázané, že dopravnú nehodu spôsobil z nedbanlivosti, svoju vinu nepopieral, prijal trest a riadne ho vykonával. Z vyjadrení žalovaného v 2. rade mu bolo zrejmé, že sám ťažko nesie nehodu o to viac, že pracuje v zdravotníctve na traumatológii a nestotožnil sa s názorom žalobkýň, že žalovaný ich ujmu zľahčoval. Vysporiadal sa aj s námietkami žalovaných, ktorí poukazovali na to, že zdravotný stav otca žalobkýň už pred nehodou nebol dobrý, nakoľko mal chronicky poškodené srdce a skôrnatené cievy, avšak z obsahu trestného spisu vrátane výpovede znalca v trestnom konaní mal preukázané, že otec žalobkýň síce v čase nehody trpel týmito chorobami vyplývajúcimi aj z jeho veku, avšak smrť u neho nastala v dôsledku dopravnej nehody, pričom pred ňou nikdy nebol posudzovaný pre účely priznania invalidného dôchodku či dávok sociálnej pomoci ako osoba ťažko zdravotne postihnutá, z čoho je zrejmé, že jeho zdravotný stav bol v poriadku. Pri úvahách o výške náhrady nemajetkovej ujmy vychádzal aj zo zákona č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov a dospel k záveru, že suma 15.000,00 eur pre každú

žalobkyňu je sumou primeranou a plní satisfakčnú funkciu náhrady nemajetkovej ujmy a na toto plnenie zaviazal žalovaných spoločne a nerozdielne, keďže zodpovednosť žalovaného v 2. rade je daná § 420 ods. 1, § 427 ods. 1 a § 428 Občianskeho zákonníka a žalovaný v 1. rade ako poisťovateľ je povinný škodu nahradiť titulom zákona č. 381/2001 Z.z. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol pokladajúc sumy uplatnené žalobkyňami za neprimerané. V tejto súvislosti poukázal na vybrané rozhodnutia všeobecných súdov a na potrebu zachovávať princíp rovnosti v porovnateľných veciach. Citoval § 255 ods. 1, § 257 a § 262 ods. 1 CSP a upozornil, že žalobkyňiam priznal nárok každej vo výške po 15.000,00 eur, čo predstavuje 6% z nimi uplatnených súm po 250.000,00 eur, avšak aplikujúc dôvody hodné osobitného zreteľa žiadnej zo strán náhradu trov konania nepriznal. Keďže v konaní vznikli trovy aj štátu, na ich náhradu zaviazal žalovaného v 1. rade.

7. Rozsudok v jeho III. zamietavom výroku a v IV. výroku o trovách konania napadli včas podaným odvolaním žalobkyne, navrhli ho zmeniť a žalovaných solidárne zaviazat' zaplatiť im náhradu nemajetkovej ujmy v žiadanej výške a priznať im aj náhradu trov konania, uplatniac pritom odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. d/, f/ a h/ CSP. Vytkli konajúcemu súdu, že pri skúmaní okolností podstatných pre rozhodnutie na strane žalovaného v 2. rade opomenul, že tento trestný čin, ktorým spôsobil smrť ich otca, spáchal závažnejším spôsobom konania a to tým, že porušil dôležitú povinnosť uloženú mu podľa zákona, zraziac ho na prechode pre chodcov. Naďalej trvali na tom, že ospravedlnenie žalovaného v 2. rade bolo neúprimné a účelové a zvýraznili časť výpovede žalovaného zo dňa 23.8.2019, v ktorej tento poukazoval na nepriaznivý zdravotný stav nebohého, pričom práve žalovaný v 2. rade svojim konaním zapríčinil nevyhnutnosť hospitalizácie ich neb. otca a následné úmrtie. Prvoinštančný súd podľa nich pochybil aj tým, keď v rozhodnutí pri určení výšky relutárnej náhrady nevzal do úvahy, že žalovaný v 2. rade im ani len sčasti doposiaľ nenahradil nemajetkovú ujmu, ktorú spôsobil zásahom do ich osobnostných práv. Namietali, že pri právnom posúdení veci a stanovení výšky ujmy vychádzal aj zo zákona č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov, keďže v tomto prípade ide o porušenie zákazu retroaktivity zákona. Finančné limity tohto zákona nemožno aplikovať ani len analogicky na prejednávajúcu vec a pre túto je rozhodujúca právna úprava § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Vyčítali prvoinštančnému súdu, že selektívne uviedol iba judikatúru obsahujúcu relatívne nízke relutárne náhrady priznávané v obdobných veciach a poukázali na rozhodnutia všeobecných súdov, kde naopak náhrada nemajetkovej ujmy dosahovala u pozostalých detí až 100.000,00 eur. Nesúhlasili ani s tým, že im nebola priznaná náhrada trov konania. Boli toho názoru, že žalobu podali ešte v čase platnosti a účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, ktorý v § 142 ods. 3 stanovil, že aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak rozhodnutie záviselo od úvahy súdu. Ani Civilný sporový poriadok nevyučuje priznanie plnej náhrady trov konania žalobcovi, ak je tento v konaní úspešný, čo do základu nároku, keď výška požadovaného plnenia závisí od úvahy súdu. Na podporu svojho názoru citovali z rozhodnutia Krajského súdu v Trnave sp.zn. 10Co/191/2017 aj z odbornej literatúry.

8. Rozsudok v I., II., IV. a V. výroku napadol včas podaným odvolaním aj žalovaný v 1. rade a navrhol žalobu voči nemu zamietnuť, eventuálne primerane znížiť výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy a tiež zaviazat' žalobkyne na náhradu trov konania a to s použitím § 365 ods. 1 písm. f/ a h/ CSP. Mal za to, že v prípade jeho pasívnej vecnej legitímácie súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil. Rozhodnutie v tomto smere podľa neho nevyvíka presvedčivosťou a precíznou argumentáciou a bol toho názoru, že Najvyšší súd SR v rozhodnutí 6MCdo 1/2016, z ktorého prvoinštančný súd vychádzal prijal extenzívny výklad zákona č. 381/2001 Z.z., čo je v zjavnom rozpore s doslovným znením zákona, čo bolo odôvodnené iba účelom povinného zmluvného poistenia, ktorým má byť zmiernenie dôsledkov škôd. Toto rozhodnutie Najvyššieho súdu SR nie je možné považovať za spôsobilé prekonať právny názor uvedený v rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR 4Cdo 168/2009, či 8Cdo 219/2016, v zmysle ktorých povinné zmluvné poistenie nepokrýva náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej pozostalým po obeti smrtelnej dopravnej nehody zásahom do ich práva na súkromie a rodinný život. Vytkol napadnutému rozsudku aj nesprávne skutkové zistenia a nesprávne právne posúdenie veci v otázke primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Prvoinštančný súd pri opätovnom prejednaní veci neposúdil správne otázku primeranej výšky náhrady a svoje úvahy ani dostatočne neodôvodnil. Je nepochybné, že vek a zdravotný stav poškodeného patria medzi okolnosti, ktoré je nevyhnutné skúmať pri rozhodovaní o primeranej výške náhrady nemajetkovej ujmy spolu s intenzitou vzťahu poškodeného a pozostalých, veku pozostalých, či ich prípadnej hmotnej závislosti na poškodenom.

9. Namietal, že výsledky vykonaného dokazovania oproti prvému zrušenému rozhodnutiu súd vyhodnotil podstatne odlišne a výrazne v prospech žalobkyní, keď im priznal náhradu nemajetkovej ujmy každej po 15.000,00 eur. Nedôsledne bol vyhodnotený aj vzťah žalobkyní a ich nebohého otca, keďže v čase jeho smrti boli už v zrelom veku, žili samostatne so svojimi rodinami a neboli na otca odkázané výživou. Súd sa nedôvodne priklonil k nevyhnutne subjektívnemu názoru žalobkyní, hoci nimi uvádzané subjektívne kritériá nemôžu byť rozhodujúce pre určenie výšky primeranej náhrady. Potrebné podľa jeho názoru bolo správne dospieť k podstatne nižšej sume náhrady a na podporu tejto argumentácie poukázal na vybrané rozhodnutia všeobecných súdov. Namietal taktiež, že žalovaní na plnenie boli zaviazaní solidárne, čiže spoločne a nerozdielne, pričom o pasívnu solidaritu nemôže ísť v tom prípade, keď sa zodpovednosť viacerých zodpovedných subjektov riadi rôznymi režimami zodpovednosti. Pritom na strane žalovaného v 2. rade odvodzujú žalobkyne základ svojho nároku z ustanovení Občianskeho zákonníka a u neho z ustanovení zákona o povinnom zmluvnom poistení. Nakoniec namietal, že hoci žalobkyne boli v konaní neúspešné v rozsahu 94%, nebola mu priznaná náhrada trov konania.

10. Rozsudok napadol včas podaným odvolaním aj žalovaný v 2. rade, navrhol ho zmeniť a žalovaných zaviazat' spoločne a nerozdielne zaplatiť každej zo žalobkyní sumu 3.000,00 eur s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého žalovaného. Uviedol, že úhrnná suma 30.000,00 eur, na zaplatenie ktorej ho neprávoplatne zaviazal súd prvej inštancie je pre neho, ako aj pre jeho rodinu ekonomicky likvidačná. Je jediným živiteľom štvorčlennej rodiny, pozostávajúcej z dlhodobo nezamestnanej manželky a dvoch študujúcich potomkov. Bol toho názoru, že pri určení výšky náhrady sa súd odklonil od výšky náhrad, ktoré obvykle súdy v totožných prípadoch priznávali a k tomuto poukázal na vybrané rozhodnutia Okresného súdu Prešov a tiež Okresných súdov Martin a Bánovce nad Bebravou. V prejednávanej veci nedošlo k absolútnemu rozvratu rodinných vzťahov, či rodinného života, keďže nebohý otec žalobkyní si dlhodobo žil samostatný život a svoje rodiny mali aj žalobkyne. Aj keď niet konkrétnej právnej úpravy pre presnú kvantifikáciu výšky nárokov na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, určitým vodítkom pre stanovenie výšky náhrady by mal byť limit odškodnenia obetí úmyselných trestných činov podľa zákona č. 215/2006 Z.z. a s touto úpravou priznaná náhrada nerokorenšponduje. Pri určení jej správnej výšky nemožno zohľadňovať ani ekonomický vývoj spoločnosti, ako to urobil prvoinštančný súd. Pochybil súd aj pritom, keď pri určení výšky náhrady vychádzal zo zákona č. 274/2017 Z.z. napriek tomu, že v čase dopravnej nehody, aj v čase smrti nebohého platil pre prípady odškodnenia zákon č. 215/2006 Z.z.

11. Žalovaný v 1. rade vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného v 2. rade z dňa 8.6.2020 toto odvolanie považoval za opodstatnené, keďže argumentácia žalovaného v 2. rade je v súlade aj s jeho argumentáciou a tiež je v ňom zvýraznená námietka voči odkloneniu sa od výšky priznávaných náhrad v obdobných veciach.

12. Žalovaný v 2. rade vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného v 1. rade sa nestotožnil s jeho argumentáciou o nedostatku pasívnej vecnej a procesnej legitímácie poisťovne pri tomto type nároku, keďže poisťovňa podľa neho je nesporne pasívne legitimovaná na poistné plnenie pri náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch. V ostatnej časti sa stotožnil s argumentáciou žalovaného v 1. rade.

13. Žalobkyne vo vyjadrení k odvolaniam žalovaných z dňa 21.6.2020 trvali na podanom odvolaní a odvolania žalovaných označili za nedôvodné. Nesúhlasili so selektívnym výberom takých rozhodnutí, pri ktorých bola priznávaná nižšia náhrada, ktoré však nezohľadňovali individuálne okolnosti nemajetkovej ujmy im spôsobenej. Z vykonaného dokazovania nevyplývalo, aby žalovaným v 1. rade tvrdené chronické poškodenie srdca ich otca nepochybne a dokonca významne spolupôsobilo pri jeho smrti. Nemožno podľa nich preceňovať objektívne skutočnosti, ako napríklad, že už nežili s otcom v jednej domácnosti a resignovať na zohľadnenie ich subjektívneho prežívania ujmy, pretože práve toto významne individualizuje ujmu v každom jednotlivom prípade, keď niektoré osoby, tak ako ony, pociťujú predmetnú ujmu vysoko intenzívne a prežívajú ju ako neznesiteľné útrapy.

14. Žalovaný v 1. rade k vyjadreniu žalobkyní, ako aj žalovaného v 2. rade zo dňa 16.7.2020 trval na nedostatku svojej pasívnej vecnej legitímácie, ako aj na dôvodoch, pre ktoré náhrada v danom prípade mala byť stanovená v nižšom rozsahu.

15. Žalovaný v 2. rade vo svojich vyjadreniach zo dňa 16.7.2020 trval na argumentácii obsiahnutej v odvolaní a na názore, že pri priznaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy dva krát po 15.000,00 eur došlo

k prekročeniu miery primeranosti a spravodlivosti. To, že v predsúdnom konaní nenahradil ani len časť nemajetkovej ujmy v peniazoch v prospech žalobkýň nemôže mať žiaden súvis ich útrapami a mierou zásahu do ich osobnostných práv. Poukázal aj na to, že žalobkyne sa bez zbytočného odkladu obrátili na poisťovňu, ktorá je v spore pasívne legitimovaná, s touto vyjednávali a takmer sa aj dohodli, avšak nakoniec výšku náhrady nemajetkovej ujmy niekoľkokrát pri podaní žaloby na súd zvýšili.

16. Žalovaný v 2. rade aj vo svojom vyjadrení zo dňa 24.8.2020 sa plne stotožnil s vyjadreniami žalovaného v 1. rade, ktoré presne špecifikoval, keď žalobkyne podľa neho výklad skutkových okolností a súvisiacich ustanovení právnych noriem v danom prípade podávajú vysoko účelovo vo svoj prospech.

17. Žalovaný v 1. rade v stanovisku k vyjadreniam žalovaného v 2. rade zo dňa 28.8.2020 sa pripojil k názoru, že pri priznaní nemajetkovej ujmy po 15.000,00 eur došlo k prekročeniu miery primeranosti a spravodlivosti a odvolanie žalobkýň v celom rozsahu považoval za nedôvodné.

18. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd (§ 34 CSP) prejednal odvolania strán (napádajúce súhrne každý výrok rozsudku súdu prvej inštancie), ako podané včas a oprávnenými osobami proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario, v rozsahu uplatnených odvolacích dôvodov a dospel k záveru, že odvolania, s výnimkou odvolania smerujúceho proti trovám konania strán nie sú dôvodné.

19. Rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I., II., III. a V. je vecne správny a preto ho odvolací súd podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

20. Rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach dňa 12.5.2021 o 11:05 hod. v pojednávacej miestnosti č. dverí 212/II. posch., pričom miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku boli zverejnené na úradnej tabuli a webovej stránke Krajského súdu v Košiciach podľa § 219 ods. 1, 3 C.s.p.

21. Žalobkyne uplatnili odvolacie dôvody upravené v § 365 ods. 1 písm. d/, f/ a h/ CSP, žalovaný v 1. rade použil odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. f/ a h/ CSP, ktoré podľa obsahového vyjadrenia aplikoval aj žalovaný v 2. rade. Žalobkyne výslovne napadli zamietavý výrok rozsudku a výrok o trovách konania strán (výroky III. a IV.), žalovaný v 1. rade spochybnil výroky I., II., IV. a V. a žalovaný v 2. rade napadol vyhovujúce časti výrokov I. a II. nad sumy 3.000,00 eur pre každú zo žalobkýň, kvôli čomu v odvolacom konaní, ako už bolo uvedené, bol preskúmaný celý rozsudok súdu prvej inštancie. Podľa názoru odvolacieho súdu s výnimkou výroku o trovách konania strán, ani jeden z uplatnených odvolacích dôvodov nie je daný.

22. Odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. d/ CSP dopadá na akékoľvek pochybenia v procesnom postupe súdu, ktoré nie je subsumovateľné pod ostatné odvolacie dôvody, t.j. vadami konania podľa § 365 ods. 1 písm. d/ CSP sú iné vady, ktoré mohli mať vplyv na výrok rozhodnutia, s výnimkou tých, ktoré sú uvedené v § 365 ods. 1 písm. a/, b/, c/ CSP. Odvolací súd nezistil, aby v postupe súdu prvej inštancie sa vyskytli pochybenia majúce vplyv na správnosť preskúmaného rozsudku a aj jeho odôvodnenie je dostatočné a preskúmateľné.

23. Odvolací dôvod podľa ust. § 365 ods. 1 písm. f/ CSP je daný v prípade nesprávneho postupu súdu prvej inštancie pri hodnotení výsledkov vykonaného dokazovania, teda v prípade, ak súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z dôkazov nevyplynuli alebo neboli účastníkmi prednesené, prípadne nevyšli počas konania nijak inak najavo. Môže sa jednať aj o prípad, keď súd neprihliadol na skutočnosti, ktoré boli preukázané alebo vyšli počas konania najavo inak. O nesprávne skutkové zistenie môže ísť aj v prípade, ak dôjde k logickému rozporu v hodnotení dôkazov, t.j. skutočnosti, ktoré vyplynuli z prednesov účastníkov alebo vyšli v konaní najavo inak súd vyhodnotil tak, že to vyvolávalo logický rozpor. Skutkové zistenia nezodpovedajú vykonaným dôkazom, ak výsledok hodnotenia dôkazov nie je v súlade s ust. § 191 ods. 1, 2 CSP alebo ak výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z ust. § 192, 193 a 205 CSP, pričom sa jedná o také skutkové zistenia, na základe ktorých súd prvej inštancie vec posúdil po právnej stránke.

24. K odvolaciemu dôvodu podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h/ CSP odvolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav, t. zn. vyvodzuje zo skutkového zistenia aké práva a povinnosti majú strany sporu podľa príslušného právneho

predpisu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav (skutkové zistenie), pričom o mylnú aplikáciu právnych predpisov ide, ak použil iný právny predpis, než ktorý mal správne použiť alebo aplikoval správny predpis, ale nesprávne ho vyložil, príp. ho na daný skutkový stav inak nesprávne aplikoval.

25. Ani jeden z uplatnených odvolacích dôvodov nebol naplnený. Súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu a náležite zistil skutkový stav, pričom vykonané dôkazy hodnotil podľa ust. § 191 ods. 1, 2 CSP, t.j. každý dôkaz hodnotil jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomných súvislostiach, pričom prihliadol starostlivo na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, v hodnotení jednotlivých dôkazov nebol zistený žiaden logický rozpor. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku z hľadiska skutkových záverov nezistil, že by skutkové zistenia súdu prvej inštancie nezodpovedali vykonaným dôkazom, alebo že by súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov nevyplynuli alebo v konaní nevyšli najavo. Odvolací dôvod podľa ust. § 365 ods. 1 písm. f/ CSP preto nebol naplnený. Súd prvej inštancie v danom prípade skutkové zistenia podradil pod správne hmotnoprávne predpisy a vyvodil z nich správne právne závery o právach a povinnostiach účastníkov konania, preto nebol naplnený ani odvolací dôvod podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h/ CSP.

26. Podrobné a zákonu zodpovedajúce sú aj dôvody napadnutého rozsudku, v ktorých sa súd prvej inštancie dostatočným spôsobom vysporiadal so všetkými skutkovými okolnosťami potrebnými pre rozhodnutie o uplatnenom nároku, vrátane všetkých tvrdení a námietok účastníkov konania.

27. Podľa ust. § 387 ods. 2 CSP ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, príp. doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

28. Odvolací súd sa stotožňuje so správnymi skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie a s odôvodnením napadnutého rozsudku, na ktoré v celom rozsahu poukazuje a dopĺňa nasledovne:

29. Žalobkyne ako dcéry nebohého E.. D. J. sa v konaní domáhali náhrady nemajetkovej ujmy, pričom konajúci súd sa správne vysporiadal s pasívnou legitimáciou žalovaných a berúc do úvahy všetky relevantné kritériá i výšku náhrady stanovil v akceptovateľnej hodnote.

30. Žalovaný v 1. rade vo svojom odvolaní opätovne spochybnil svoju pasívnu vecnú legitimáciu v konaní, hoci k tejto otázke sa už sčasti odvolací súd vyjadril vo svojom rozhodnutí z 21.9.2018.

31. Otázka pasívnej legitimácie poisťovne v konaniach o náhradu nemajetkovej ujmy, osobám blízkym obetiam dopravných nehôd nie je súdnou praxou jednoznačne vyriešená, a aj keď doterajšia rozhodovacia činnosť Najvyššieho súdu SR (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 4 Cdo 168/2009 zo dňa 20.4.2011 a sp.zn. 3 Cdo 301/2012 zo dňa 31.3.2016) vychádza zo záveru o nedostatku pasívnej legitimácie poisťovne v takýchto konaniach; rozhodnutie s takýmto záverom nebolo prijaté na zasadnutí kolégia Najvyššieho súdu SR na uverejnenie v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky a odvolací súd sa preto riadil aj rozhodovacou činnosťou Ústavného súdu SR, ktorá podporuje záver, v zmysle ktorého pasívna legitimácia poisťovne je daná.

32. Ústavný súd Slovenskej republiky vo veci KOOOPERATÍVA poisťovne, a.s. ako sťažovateľky už vo svojich uzneseniach I.ÚS 206/2015 zo dňa 29.4.2012 a III.ÚS 646/2015 zo dňa 16.12.2015 považoval za ústavne akceptovateľný záver všeobecných súdov v otázke výkladu ust. § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z., v zmysle ktorého eurokonformným výkladom tohto ustanovenia je nutné náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 3 Obč. zák. považovať za škodu na zdraví v zmysle ust. § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, čím je daná povinnosť poisťovne ako poisťiteľa poskytnúť plnenie poškodeným, a tak je daná aj pasívna legitimácia v sporoch o takúto náhradu nemajetkovej ujmy.

33. V uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky III.ÚS 646/2015-30 zo dňa 16.12.2012 ústavný súd uviedol, že sa oboznámil s úplným znením rozsudku Súdneho dvora vo veci sp. zn. C-22/12 zo dňa 24.10.2013, ako aj s návrhmi generálneho advokáta v tejto veci, a v obsahovo podobnej veci sp. zn. C-277/12 (R.Q. C. c/a AAS Baltikums), citoval rozhodnutie Súdneho dvora vo veci C-22/12 z 24.10.2013,

v zmysle ktorého citované články tzv. motorových smerníc sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej, a v súvislosti s týmto rozsudkom konštatoval, že vnútroštátne právo Slovenskej republiky prostredníctvom konkrétnych ustanovení Občianskeho zákonníka (§ 11 a 13) umožňuje blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravných nehodách priznať náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá má byť krytá z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Povinné zmluvné poistenie za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla upravuje zákon č. 381/2001 Z.z..

34. Zo záverov vyššie uvedených uznesení vychádza aj uznesenie ústavného súdu I.ÚS 474/2016 zo dňa 17.8.2016 (po rozhodnutí najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 3Cdo/301/2012 zo dňa 31.3.2016 - poznámka odvolacieho súdu) vo veci inej sťažovateľky, taktiež poisťovne vykonávajúcej poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. V tomto uznesení dodal, že k svojmu záveru v zmysle vyššie spomínaných uznesení, na ktoré odkazuje (že náhrada nemajetkovej ujmy má byť krytá z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla - poznámka odvolacieho súdu) dospel s prihliadnutím na samotný účel povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, a súčasne zohľadňujúc zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorového vozidla, ako aj aplikujúc extenzívny výklad pojmu náhrada škody.

35. Na otázky odvolateľa ohľadom pasívnej legitímácie žalovaného v 1. rade v spore, výkladu účinku predmetných smerníc a k extenzívnemu pojmu „škoda“ použitému v zákone č. 381/2001 Z.z., a k rozhodnutiu Najvyššieho súdu SR zo dňa 31.3.2016 sp.zn. 3 Cdo 301/2012, dal jednoznačnú odpoveď Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení zo dňa 11. októbra 2016, sp.zn. III. ÚS 666/2016.

36. Ústavný súd v uvedenom uznesení uviedol, že povinnosťou slovenského vnútroštátneho súdu, ktorá je inkorporovaná aj v základnom práve sťažovateľa na súdnu ochranu, nie je len ústavne konformná, ale aj eurokonformná interpretácia zákonov. Za určitých okolností teda slovenské orgány aplikujúce právo (aj súdy) musia skúmať nielen vôľu zákonodarcu, ale aj vôľu únijného tvorca zodpovedajúcej právnej regulácie, ktorá je z hľadiska právnej relevancie úpravy správania subjektov práva v právnych vzťahoch postavená na roveň, ba niekedy aj nad vôľu zákonodarcu. Formulovaná požiadavka má svoj základ v samotnej Ústave, ktorá v čl. 144 ods. 1 sudcom pri rozhodovaní nepredpisuje len viazanosť zákonom ale aj viazanosť Ústavou (teda i jej čl. 7 ods. 2) i samotnou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 Ústavy. Národná rada Slovenskej republiky síce zostáva stále jediným vnútroštátnym zákonodarným orgánom, nie však jediným orgánom oprávneným normovať obsah spoločenských vzťahov na úrovni zákonnej sily. Nemožno opomenúť ústavno-právne súvislosti integrácie Slovenskej republiky do Európskej únie. Vznik členstva Slovenskej republiky v Európskej únii tkvie aj v dobrovoľnom vzdaní sa časti suverenity štátu v prospech Európskej únie. Pritom ide aj o časť suverenity pri všeobecne záväznom regulovaní spoločenských vzťahov. To jednoznačne vyplýva z druhej vety čl. 7 ods. 2 Ústavy.

37. K výkladu pojmu "škoda" na podklade systematických súvislostí Občianskeho zákonníka, ako aj dlhodobo sa vyvíjajúcich názorov o materiálnej substancii pojmu "škoda" a o imateriálnej podstate odlišného pojmu "ujma" v slovenskej civilistike ústavný súd uviedol, že Ústavný súd nespochybňuje, že koncept súčasnej právnej úpravy obsiahnutej v Občianskom zákonníku pri svojom vzniku skutočne vychádzal z pojmu škody ako materiálneho, a tým aj presne kvantifikovateľného postihnutia poškodeného. Lenže aj v tomto prípade je fakt vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie zásadným prelomom v procese kontinuálneho vývoja právneho poriadku i jeho interpretácie, pretože okrem vnútroštátneho zákonodarcu (ktorý vytvoril koncept materiálneho poňatia škody v čase, keď integráciu do Európskej únie nebolo možné ani len predpokladať), je doň oprávnený svoju vôľu presadzovať aj únijný normotvorca. Pre aplikačnú prax vnútroštátnych orgánov verejnej moci nadaných právomocou rozhodovať v individuálnych prípadoch to znamená, že stabilita právnych vzťahov a právna istota dôvodne vyžadujú hoci aj zotrvať na právnych konceptoch vyvinutých pred vstupom do Európskej únie, ale ak ide o sféru regulácie únijným normotvorcom, je potrebné túto konfrontovať s regulačnými predstavami vnútroštátneho zákonodarcu a v prípade zistenia odchýlky vyvinúť maximálnu snahu o uprednostnenie cieľa stelesneného v právne záväzných aktoch Európskej únie. Ústavný súd hovorí o

maximálnej, nie absolútnej snahe, lebo v tomto bode myšlienkovej línie už je potrebné vziať do úvahy charakter právneho predpisu vydaného únijným normotvorcom vyplývajúci z primárneho práva Únie.

38. Smernice ako typová kategória predpisov sekundárneho práva sú na rozdiel od nariadení typické absenciou priamej uplatniteľnosti voči fyzickým osobám a právnickým osobám v jednotlivých členských štátoch. Štandardným prostriedkom dosahovania cieľa stanoveného smernicou je zmena právnej úpravy, ku ktorej pristúpi vnútroštátny zákonodarca. Avšak pre prípad, že svoju povinnosť nesplní, vyvinula rozhodovacia prax Súdneho dvora teóriu priameho účinku smerníc a nepriameho účinku smerníc. Pre posudzovaný prípad priamy účinok dotknutých smerníc neprichádza do úvahy, pretože záväzná podstata smernice, ktorá konštituuje základňu pre možnosť odvolať sa na smernicu pred vnútroštátnym súdom, existuje len vo vzťahu ku "každému členskému štátu, ktorému je určená". Z toho vyplýva, že smernica nemôže sama osebe ukladať povinnosti jednotlivcom a že ustanovenia smernice ako také nemožno uplatňovať voči jednotlivcom. Možno tak uvažovať len o nepriamom účinku smerníc - pri aplikácii vnútroštátneho práva je vnútroštátny súd povinný interpretovať ho, nakoľko je to možné vo svetle dikcie a účelu smernice, aby sa dosiahol výsledok sledovaný smernicou. Ak vnútroštátne právo umožňuje za určitých okolností s použitím vlastných výkladových metód vyložiť ustanovenie vnútroštátneho právneho predpisu tak, že bude možné vyhnúť sa rozporu s inou normou vnútroštátneho práva alebo obmedziť oblasť pôsobnosti tohto ustanovenia na dosiahnutie tohto účelu a použiť ho len do tej miery, aby bolo súladné s danou normou, tak je vnútroštátny súd povinný použiť rovnaké metódy, aby sa dosiahol cieľ stanovený smernicou (rozsudok vo veci Pfeiffer a ďalší C-397/01 až 403/01).

39. Ústavný súd ďalej v odôvodnení poukázal na rozsudok Súdneho dvora vo veci U. C-22/12, v ktorom Súdny dvor zaujal názor, podľa ktorého čl. 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, čl. 1 ods. 1a 2 druhej smernice Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, a čl. 1 prvý odsek tretej smernice Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.

40. Ak teda slovenský zákonodarca do zákonného pojmu "škoda" použitého v zákone o povinnom zmluvnom poistení, a teda do rozsahu poistenia zodpovednosti za škodu v zmysle uvedeného zákona nezahrnul aj nemajetkovú ujmu a jej poistné krytie, dostáva sa podľa názoru ústavného súdu vzhľadom na záväzný výklad zodpovedajúcich smerníc do rozporu so zámerom tvorcu únijnej právnej regulácie identifikovaným Súdnym dvorom.

41. Všeobecné súdy konajúce v predmetnej veci boli preto povinné skúmať možnosť implementácie eurokonformného výkladu prostredníctvom tzv. nepriameho účinku relevantnej únijnej regulácie. Záver o možnosti extenzívneho výkladu pojmu "škoda" použitého v zákone o povinnom zmluvnom poistení Ústavný súd nepovažoval za arbitrárny ani inak ústavne neudržateľný. V tejto súvislosti Ústavný súd poukázal na obsah a závery rozsudku Súdneho dvora vo veci U., v ktorom Súdny dvor konštatoval, že české (i slovenské) vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti poisteného za škodu sa vzťahuje aj na náhradu nemajetkovej ujmy, a to s ohľadom na skutočnosť, že zodpovednosť za nemajetkovú ujmu vznikla na základe dopravnej nehody a má občianskoprávnu povahu. Ďalším podporným argumentom pre záver o ústavnej akceptovateľnosti týchto právnych záverov je fakt, že Občiansky zákonník v samotnej šiestej časti "Zodpovednosť za škodu a bezdôvodné obohatenie", kladie škodu aj do polohy nemateriálnej. Dokazuje to § 444 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého pri škode na zdraví sa jednorazovo odškodňujú bolesti poškodeného a sťaženie jeho i spoločenského uplatnenia. Prijat' teda záver, že pojem "škoda" nevykazuje žiadne imateriálne konotácie, nezodpovedá podľa Ústavného súdu dokonca ani dikcii a podstate dotknutých ustanovení Občianskeho zákonníka.

42. Za osobitne významný považuje odvolací súd právny postoj Ústavného súdu SR k záverom obsiahnutým v rozsudku Najvyššieho súdu SR, na ktoré odkazovala žalovaná a ktoré prezentujú opozitnú argumentačnú líniu k otázke odškodňovania náhrady nemajetkovej ujmy v rámci povinného

zmluvného poistenia. Ústavný súd SR osobitne zdôraznil, že "nemá dôvod odchyliť sa od svojho meritórneho postoja vyjadreného v predchádzajúcich uzneseniach odmietajúcich sťažnosti sťažovateľky (v danom prípade žalovanej) ako zjavne neopodstatnené ani na podklade rozsudku Najvyššieho súdu z 31. marca 2016 vo veci sp. zn. 3 Cdo 301/2012.". Je dôležité podotknúť, že predmetné rozhodnutie Najvyššieho súdu SR bolo výsledkom dovolacieho prieskumu podľa § 238 ods. 3 OSP, keďže prípustnosť dovolania založil priamo odvolací súd vo vzťahu k právnemu posúdeniu konkrétne vymedzených otázok. Otázky zásadného právneho významu, na ktoré mal odpovedať Najvyšší súd SR zneli nasledovne:

- "či odporkyňa 2. je v spore pasívne legitimovaná na plnenie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za zásah do osobnostných práv navrhovateľov (práva na súkromný a rodinný život) spôsobený úmrtím ich blízkej osoby pri dopravnej nehode podľa § 4 ods. 2 písm. a/ a § 15 ods. 1 veta druhá zákona č. 381/2001 Z.z., ak nárok navrhovateľov nie je možné priznať podľa zákona č. 381/2001 Z.z.;
- či súd o uplatnenom nároku môže rozhodnúť podľa článku 7 ods. 5 Ústavy SR priamou aplikáciou smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo dňa 16. septembra 2009 v spojení s rozhodovacou činnosťou SD".

43. Predmetom dovolacieho konania môže byť len správnosť riešenia uvedených právnych otázok, pretože najvyšší súd je ich obsahom bezpodmienečne viazaný. Najvyšší súd SR riešil výlučne problematiku aplikácie priameho účinku smernice, a nebol nútený vyjadriť sa k otázke prípustnosti extenzívneho (eurokonformného) výkladu pojmu "škoda na zdraví", v snahe rešpektovať účel a ciele smernice. Z tohto dôvodu nemôže mať uvedené rozhodnutie judikátornu záväznosť vo vzťahu k otázke prípustnosti eurokonformného výkladu sporných pojmov zák. č. 381/2001 Z.z.. Podľa Ústavného súdu SR "súd sa explicitne pýtal len na prípadný priamy účinok týchto smerníc, čo najvyšší súd celkom prirodzene muselo viesť k negatívnej odpovedi".

44. Odvolaciemu súdu sa žiada poznamenať, že v uvedenom uznesení Ústavného súdu SR (zo dňa 16.10.2016, sp. zn. III.ÚS 666/2016) bolo vyčerpávajúco zdôvodnené právne posúdenie, ktoré má pro futuro eliminovať argumentačné úsilie, ktoré nerešpektuje autonómiu a prednosť práva EÚ a výkladovú záväznosť prejudiciálnych rozsudkov Súdneho dvora EÚ.

45. Ústavný súd v tomto uznesení jednoznačne konštatoval udržateľnosť extenzívneho výkladu pojmu „škoda na zdraví“, ktorý kryje aj náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, a zároveň presvedčivo spochybnil výkladové metódy opozitnej argumentačnej línie. Takýto postoj súvisí predovšetkým s dôsledným a nevyhnutným rešpektovaním záverov Súdneho dvora EÚ, prezentovaným v prejudiciálnom rozsudku U..

46. Pre úplnosť uvádzame, že eventúálny výklad pojmu škoda na zdraví na účely zákona č. 381/2001 Z.z., ktorý nezohľadňuje nárok na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej smrťou blízkej osoby, nie je v „eurokonformný“, a popiera účel transponovaných smerníc, keďže nepriznáva pozostalým po obetiach dopravných nehôd nevyhnutný rozsah práv, ktorý predpokladá úniové právo.

47. Odvolací súd vychádzajúc zo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti, podporenej aj vyššie uvedenými závermi Ústavného súdu Slovenskej republiky a vychádzajúc z rozsudku Súdneho dvora vo veci C-22/12 Haasová zo dňa 24.10.2013 aj v tejto prejednávanej veci zotrváva na svojom závere, že eurokonformným výkladom pojmu škoda na zdraví v zmysle ust. § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. je nutné za škodu na zdraví považovať aj nemajetkovú ujmu podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka (viď napr. rozsudok 6Co/157/2014 zo dňa 20.1.2015, 6Co/883/2014 zo dňa 19.1.2016, 11Co/12/2009 zo dňa 3. marca 2010, 11 Co152/2016 zo dňa 16.11.2016 a iné).

48. Súdny dvor EÚ rozsudkom vo veci sp. zn. C-22/2012 U. z 24.10.2013 rozhodol, že čl. 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS z 24.4.1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, čl. 1 ods. 1 a 2 druhej smernice Rady 84/5/EHS z 30.12.1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/EHS z 11.5.2005 a čl. 1 prvý odsek tretej smernice Rady 90/232/EHS zo dňa 14.5.1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu

nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.

49. Takouto vnútroštátnou úpravou sú ustanovenia Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti - § 11 a 13, ktoré umožňujú blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravných nehodách priznať náhradu nemajetkovej ujmy.

50. Vychádzajúc z vyššie uvedeného náhrada nemajetkovej ujmy v zmysle ust. § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka za zásah do práva na súkromný a rodinný život, spôsobený usmrtením blízkej osoby pri dopravnej nehode, má byť krytá z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, ktorú upravuje zákon č. 381/2001 Z.z..

51. Na tomto mieste odvolací súd poukazuje na vyjadrenie Európskej komisie zo dňa 23.3.2012, adresovanej predsedovi a členom Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-22/2012 v obdobnom skutkovom prípade, ktorá podáva výklad smernice Rady 72/166/EHS z 24.4.1972 a smernice Rady 9/232/EHS zo 14.5.1990 a v zmysle ktorého je s vyššie uvedenými smernicami nezlučiteľná taká vnútroštátna úprava, ktorá umožňuje vylúčenie alebo obmedzenie nároku pozostalej osoby po obeti dopravnej nehody na náhradu nemajetkovej ujmy z povinného poistného krytia zodpovednej osoby.

52. V kontexte aj tohto stanoviska preto odvolací súd uzatvára, že žalovaný v 1. rade je povinný plniť aj náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle ust. § 4 zák. č. 381/2017 Z.z.

53. Účelom poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla upraveného zákonom č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, je predovšetkým zabezpečiť reálne uspokojenie práv poškodených pri vzniknutých škodových udalostiach v jednotlivých prípadoch, kde by k tomu nestačili majetkové a platobné možnosti škodcov, resp. zodpovedných subjektov, ale tiež aj ochrániť tieto zodpovedné osoby pred neúmerným rizikom spojeným s touto nebezpečnou činnosťou. Najprirodzenejšou a najefektívnejšou ochranou poškodeného je taká zákonná úprava, ktorá umožňuje poškodenému uplatniť svoj nárok na náhradu škody (právo na poistné plnenie) priamo voči poisťiteľovi škodcu, po preukázaní zodpovednostného vzťahu medzi ním a poisteným škodcom, ktorý tvorí základ pre plnenie poisťiteľom. Zákon č. 381/2001 Z.z. v ust. § 15 od 1.1.2002 zaviedol všeobecný priamy nárok poškodeného na náhradu škody proti poisťovateľovi zodpovednej osoby (action direct) tak, ako to poznajú všetky obdobné právne úpravy v Európe, preto v prípade škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla si poškodený môže vybrať, či nárok na náhradu škody uplatní voči škodcovi (poistenému) alebo voči poisťovateľovi, alebo voči obidvom súčasne. Vo vzťahu k poisťovni ide o špecifické právo poškodeného na výplatu plnenia za poisteného škodcu, a to vo výške (v tom rozsahu), v akom za škodu zodpovedá poistený škodca, pričom predpokladom vzniku povinnosti poisťiteľa plniť je preukázanie zodpovednosti poisteného za škodu, ktorá poškodenému vznikla.

54. Priame právo poškodeného na žalobu proti poisťovni zodpovednej osoby (poisteného) bolo v cit. zákone ustanovené transpozíciou smerníc Rady č. 72/166/EHS z 24.4.1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, č. 90/232/EHS zo 14.5.1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel (Tretej smernice), ako aj smernice č. 2000/26/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 16.5.2000 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o zmene a doplnení smerníc Rady 73/239/EHS a 88/357/EHS (Štvrtá smernica o poistení motorových vozidiel) - ďalej len „citované smernice“, ktoré sú prameňom sekundárneho práva Európskej únie (EÚ). Slovenská republika s účinnosťou od 1.5.2004 ratifikovala Zmluvu o pristúpení k Európskej únii, ktorá podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky má prednosť pred zákonmi SR. Z členstva Slovenskej republiky v Európskej únii vyplýva i povinnosť dodržiavať a podľa zásady prednosti práva aplikovať únievé právo, teda právo EÚ a orgánov EÚ, súčasťou ktorého sú aj cit. smernice a rozhodnutia Súdneho dvora EÚ. Základnou charakteristikou únievého práva je jeho prednosť pred právom vnútroštátnym, preto v prípade, že dôjde ku konfliktu únievého práva s vnútroštátnou právnou normou, je povinnosťou

orgánu aplikujúceho právo vykladať vnútroštátne právo v súlade s právom únie (tzv. eurokonformný výklad), a pokiaľ právna norma členského štátu nepripúšťa eurokonformný výklad, je povinnosťou orgánu aplikujúceho právo nepoužiť túto normu, pokiaľ odporuje únie právu.

55. Právny vzťah medzi žalobcom a žalovanou je založený osobitným zák. č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ust. § 15 cit. zákona), v ktorom žalobca ako poškodený uplatňuje voči žalovanej ako poisťiteľovi zodpovedného vodiča motorového vozidla (zodpovedného subjektu) nárok na náhradu škody (poistného plnenia) v rozsahu podľa cit. zákona a poistných podmienok. V danom právnom vzťahu, keďže ide o spor medzi súkromnoprávnymi osobami, nie sú cit. smernice EÚ priamo aplikovateľné (smernice sú právne akty so všeobecnou pôsobnosťou ukladajúce pozitívny záväzok členskému štátu), avšak prichádza do úvahy ich nepriama aplikácia, ktorá je založená na tzv. eurokonformnom výklade pojmov či ustanovení zákona č. 381/2001 Z.z. v súlade s príslušnou smernicou EÚ.

56. Podľa § 4 ods. 1 zák. č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom v čase vzniku škody (ďalej len „cit. zákon“) poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve.

57. Podľa § 4 ods. 2 cit. zákona poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení (písm. a/).

58. Podľa § 4 ods. 4 cit. zákona poistený má právo, aby poisťovateľ za neho poskytol poškodenému poistné plnenie v rozsahu podľa ods. 2, ak ku škodovej udalosti, pri ktorej táto škoda vznikla a za ktorú poistený zodpovedá, došlo v čase trvania poistenia zodpovednosti, ak tento zákon neustanovuje inak.

59. Podľa § 7 ods. 1 cit. zákona limit poistného plnenia je najvyššia hranica poistného plnenia poisťovateľa pri jednej škodovej udalosti. Limity poistného plnenia musia byť uvedené v poistnej zmluve.

60. Podľa § 7 ods. 2 písm. a/ cit. zákona limit poistného plnenia z jednej škodovej udalosti musí byť najmenej 5 mil. eur za škodu podľa § 4 ods. 2 písm. a/ a náklady podľa § 4 ods. 3 bez ohľadu na počet zranených alebo usmrtených.

61. Podľa § 15 ods. 1 (Priamy nárok poškodeného) cit. zákona náhradu škody uhrádza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať.

62. Z ust. § 4 ods. 1 cit. zákona vyplýva, že poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve. Z poistenia zodpovednosti má poistený právo, ak ku škodovej udalosti, pri ktorej táto škoda vznikla a za ktorú poistený zodpovedá, došlo v čase trvania poistenia zodpovednosti, aby poisťovateľ za neho poskytol poškodenému poistné plnenie v rozsahu podľa § 4 ods. 2 cit. zákona a podľa poistných podmienok, t.j. uplatnené a preukázané nároky na náhradu o.i. škody na zdraví a nákladov pri usmrtení (§ 4 ods. 2 písm. a/). V § 15 cit. zákona je ustanovené, že poškodený má právo uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi zodpovednej osoby.

63. V právnej teórii i súdnej praxi sa pojem „škoda“ (ako kategória občianskeho práva) chápe ako ujma, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného a ktorá je objektívne vyjadriteľná peniazmi ako všeobecným ekvivalentom, a teda je v prípade, ak nedochádza k naturálnej reštitúcii, napravitelná poskytnutím majetkového plnenia, predovšetkým poskytnutím peňazí. Náhradu škody možno priznať za škodu na veci alebo za škodu na zdraví. Súčasťou náhrady škody (ujmy) spôsobenej na zdraví sú nielen ujmy majetkovej povahy (náhrada nákladov spojených s liečením, strata na zárobku a pod.), ale aj nemajetkové ujmy na základe výslovného znenia zákona, akými sú napr. bolesti a sťaženie spoločenského uplatnenia (§ 444 Občianskeho zákonníka), ktoré sa odškodňujú v peniazoch. Právna teória prisudzuje zmysel škody (inej než materiálnej) aj iným ujмам nemajetkovej povahy, ktoré môžu vzniknúť z porušenia práva v dôsledku zásahu do inej než majetkovej sféry poškodeného,

t.j. ujmám imateriálnym, morálnym, citovým, za ktoré prináleží poškodenému peňažná náhrada (odškodnenie). Aj podľa právnej úpravy poistenia občianskoprávnej zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel v cit. smerniciach sú členské štáty povinné prijať všetky primerané opatrenia zabezpečujúce, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel obvykle sa nachádzajúcich na ich území bola pokrytá poistením s cieľom ochrany poistených strán a potencionálnych obetí nehôd, a aby akékoľvek škody a ujmy v oblasti povinného poistného krytia cestujúcich motorových vozidiel nezostali neuhradené. V súlade s týmto cieľom sa úpravou povinného poistenia občianskoprávnej zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel o.i. vyžaduje, aby poistenie zodpovednosti za ujmu na zdraví pokrývalo zodpovednosť za ujmu na zdraví spôsobenú všetkým cestujúcim okrem vodiča vyplývajúcu z prevádzky vozidla (čl. 3 ods. 1 smernice 72/166/EHS, čl. 1 smernice 90/232/EHS) a aby bolo zaručené poškodeným osobám, ktoré utrpia ujmu alebo škodu následkom havárie motorového vozidla, poskytnutie poistného plnenia a priame právo na podanie žaloby proti poisťiteľovi zodpovednej osoby, pričom podľa cit. smerníc za „poškodeného“ sa považuje akákoľvek osoba (ktorá utrpela ujmu alebo škodu následkom dopravných nehôd) oprávnená na náhradu (odškodné), pokiaľ ide o akúkoľvek škodu alebo ujmu spôsobenú motorovými vozidlami (čl. 1 ods. 2 smernice 72/166/EHS, čl. 3 a i. smernice 90/232/EHS).

64. So zreteľom na uvedené, s použitím eurokonformného výkladu (v súlade s cit. smernicami a ich cieľmi) pojmov „náhrada škody, škoda na zdraví“ v cit. ustanoveniach zák. č. 381/2001 Z.z. a s prihliadnutím k samotnému účelu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, odvolací súd je toho názoru, že z hľadiska zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorových vozidiel sa v rámci náhrady škody odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody (ako poškodeným), za ktorú možno priznať náhradu (zadosťučinenie) peňažnou formou podľa § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka, ktorú v širšom ponímaní treba považovať za škodu na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a/ zák. č. 381/2001 Z.z. V posudzovanom prípade žalobkyňami (ako poškodeným) požadovaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka preto spadá do rozsahu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti žalovanej za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa cit. zákona. Správnosti záveru, že nároky na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch spadajú do rozsahu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v zmysle cit. zákona okrem vyššie uvedeného nasvedčuje tiež samotná výška limitu poistného plnenia (najvyššia hranica poistného plnenia poisťovateľa pri jednej škodovej udalosti), ktorá v § 7 ods. 2 písm. a/ cit. zákona v znení účinnom v čase vzniku škody bola ustanovená najmenej vo výške 5 miliónov eur za škodu podľa § 4 ods. 2 písm. a/ a náklady podľa § 4 ods. 3.

65. Vyššie uvedené závery sú v súlade s rozsudkom Súdneho dvora Európskej únie zo dňa 24.10.2013 vo veci C-22/2012 (vec skutkovo a právne obdobná ako je prejednávaná vec).

66. Z tohto rozhodnutia vyplýva, že povinnosť krytia poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú tretím osobám motorovými vozidlami sa odlišuje od rozsahu náhrady tejto škody vyplývajúcej zo zodpovednosti poisteného za škodu. Zatiaľ čo povinnosť krytia poistením je zabezpečená a definovaná právnou úpravou Únie, rozsah náhrady škody sa v zásade spravuje vnútroštátnym právom (rozsudok E. I.). Členské štáty Únie sú teda v zásade oprávnené v rámci svojich režimov zodpovednosti za škodu upraviť najmä škody spôsobené motorovými vozidlami, ktoré sa musia hradiť, rozsah ich náhrady a osoby, ktoré majú na ich náhradu nárok. Členské štáty musia pri výkone právomoci v tejto oblasti dodržiavať právo únie a ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré upravujú náhradu škody pri nehodách spôsobených prevádzkou motorových vozidiel, nemôžu odňať prvej, druhej a tretej smernici potrebný účinok (rozsudok E. I.). Členské štáty sú teda povinné zabezpečiť, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, ktorá sa uplatňuje podľa ich vnútroštátneho práva, bola krytá poistením v súlade s ustanoveniami prvej, druhej a tretej smernice. Z toho vyplýva, že sloboda členských štátov určiť, aká škoda bude krytá a aké budú podmienky povinného poistenia, bola obmedzená druhou a treťou smernicou tým, že tieto smernice stanovili povinné krytie niektorých škôd v určitých minimálnych sumách. Medzi škodami, ktoré musia byť kryté, sa v súlade s čl. 3 ods. 1 druhej smernice nachádza najmä ujma na zdraví. Ako rozhodol Súdny dvor EZVO vo svojom rozsudku z 20. júna 2008, B. F./The Norwegian State, pod pojem ujma na zdraví patrí akákoľvek ujma, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v danom spore, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú, ako aj psychickú traumu. V dôsledku toho medzi škody, ktoré sa musia nahradiť v súlade s prvou, druhou a treťou smernicou, patrí nemajetková ujma, ktorej

náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v danom spore. Na základe žiadneho ustanovenia v prvej, druhej ani tretej smernici nemožno dospieť k záveru, že normotvorca Únie si želal zúžiť ochranu zaručenú týmito smernicami len na osoby, ktoré sa priamo zúčastnili na škodovej udalosti. Členské štáty teda majú zaručiť, aby náhrada škody podľa ich vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu z dôvodu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli blízki rodinní príslušníci osôb, ktoré sa stali obeťami dopravnej nehody, bola krytá povinným poistením v určitých minimálnych sumách určených v článku 3 ods. 1 druhej smernice.

67. Súdny dvor teda uzavrel, že v prejednávanej veci C-22/12 (ktorá je skutkovo a právne obdobná ako je táto prejednávaná vec) by to tak malo byť, pretože osoby v postavení žalobkyne a jej deti v súlade s § 11 a 13 Občianskeho zákonníka majú nárok na náhradu nemajetkovej ujmy utrpenej v dôsledku úmrtia ich manžela, resp. otca. Uviedol ďalej, že tento záver nemôže spochybníť ani okolnosť predložená slovenskou vládou, podľa ktorej tieto paragrafy patria do tej časti Občianskeho zákonníka, ktorá sa týka zásahu do ochrany osobnosti a ktorá je v zmysle tohto zákonníka nezávislá od časti týkajúcej sa zodpovednosti za škodu v pravom zmysle slova. Keď totiž zodpovednosť poisteného, ktorá podľa vnútroštátneho súdu v tomto prípade vyplýva z §§ 11 a 13 Občianskeho zákonníka, vznikla na základe dopravnej nehody a mala občianskoprávnu povahu, nič nenasvedčuje, že na túto zodpovednosť sa nevzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktoré odkazujú uvedené smernice. Z týchto dôvodov rozhodol Súdny dvor tak, že čl. 3 ods. 1 smernice Rady 72/166 EHS z 24.4.1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, čl. 1 ods. 1 a 2 druhej smernice Rady 84/5/EHS z 30.12.1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11.5.2005 a čl. 1 prvý odsek tretej smernice Rady 90/232/EHS zo 14.5.1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízky osobám obeť usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.

68. Odvolací súd s poukazom na vyššie uvedený rozsudok Súdneho dvora konštatuje, že ak vnútroštátne právo umožňuje rodinným príslušníkom obeť dopravnej nehody požadovať náhradu utrpenej nemajetkovej ujmy (§ 11 a nasl. Občianskeho zákonníka), náhrada tejto ujmy musí byť krytá povinným poistením motorového vozidla.

69. Pre úplnosť, aj keď žalovaný v 2. rade de facto základ uplatnených nárokov uznal (bol ochotný hradiť každej žalobkyni sumy 3.000,00 eur) je nutné vyjadriť sa aj k jeho pasívnej legitímácii. Jeho zodpovednosť za neoprávnený zásah do práv na ochranu osobnosti žalobkýň pramení z rozsudku Okresného súdu Spišská Nová Ves 4T/87/2013-294, ktorý nadobudol právoplatnosť 13.6.2013, a ktorým bol uznaný vinným z prečinu usmrtenia D.. D.F. J., keď z nedbanlivosti spôsobil dopravnú nehodu, následkom ktorej poškodený zomrel.

70. Opodstatnená nie je ani výhrada žalovaného v 1. rade, podľa ktorého súd prvej inštancie nemal žalovaných zaviazat' na plnenie spoločne a nerozdielne. S prihliadnutím na povahu žalovaného nároku, vzťah žalovaných a zaužívanú súdnu prax je pasívna solidarita žalovaných určená správne. Spoločne a nerozdielne v obdobných prípadoch žalovaní boli zaviazaní na plnenie, napr. v konaní pred Krajským súdom v Trnave 24Co/368/2015 (v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 3MCdo/1/2016), ako aj v konaní Krajského súdu Trenčín 5Co/133/2016 (v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 3Cdo/230/2017), pričom v prejednávanej veci ešte prvoinštančný súd, ako aj odvolací súd v časti spôsobu plnenia žalovaných v 1. a 2. rade vo vzťahu k žalobkyniam upresnili, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého žalovaného.

71. Každá zo strán sporu okrem toho spochybnila i výšku priznanej sumy, ktorú však odvolací súd považuje u oboch žalobkýň za primeranú a spravodlivú, opierajúcu sa o dostatočne a priliehavo odôvodnenú úvahu.

72. V zmysle ust. § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.

73. Podľa ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

74. Podľa ust. § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

75. Vychádzajúc z citovaného ustanovenia § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka zák. určeniu výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch súdom nestavuje zákon žiadne medze. Pre určenie tejto výšky náhrady nemajetkovej ujmy však § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka zakotvuje taxatívne dve kritériá. Prvým je závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy (čím závažnejšia je čo do svojej intenzity aj svojho trvania, tým vyššia by mala byť aj suma peňažného zadosťučinenia) a ďalej okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo, pričom vždy musia byť zisťované okolnosti nielen na strane pôvodcu zásahu, ale aj na strane postihnutej osoby, konkrétne napríklad aký je podiel samotnej postihnutej osoby na priebehu činnosti pôvodcu vyúsťujúcej do neoprávneného zásahu. Určenie konkrétnej výšky peňažného zadosťučinenia je teda vecou voľnej úvahy súdu, pričom však súd musí vychádzať z čo najúplnejšieho skutkového stavu a opierať sa o preskúmateľné konkrétne hľadiská. Maximálna suma peňažného zadosťučinenia, ktorú môže súd priznať, je ohraničená výškou žalobcom požadovaného peňažného zadosťučinenia, ktorá musí byť zrejماً zo žalobného návrhu.

76. Súd prvého stupňa pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy zohľadnil obe vyššie uvedené kritériá, t.j. prihliadol tak na závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy, ako aj na okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu došlo a tieto zohľadnil pri určení výšky konečnej náhrady aj s uvedením konkrétnych úvah, ktorými sa riadil. V tomto smere je preto nedôvodná odvolacia námietka o nepreskúmateľnosti spôsobu určenia výšky náhrady nemajetkovej ujmy.

77. Súd prvej inštancie závažnosť vzniknutej ujmy žalobkýň mal preukázanú predovšetkým s prihliadnutím na ich príbuzenský vzťah ako najbližších rodinných príslušníkov nebohého, ich otca, pričom u nich bola prítomnosť najintenzívnejšej interpersonálnej väzby na výsostne emocionálnom základe nespochybniteľná. Vykonaným dokazovaním bola preukázaná najmä citová ujma žalobkýň, pre ktorú bola smrť ich otca spôsobená dopravnou nehodou traumatizujúcim zážitkom, ktorý sa prejavil v ich psychike vo forme smútku zo straty blízkej osoby, ktorý smútok u nich neustále pretrváva a prežívanie takejto situácie na nich nepriaznivo vplyva. Žalobkyne s nebohým tvorili plne fungujúcu širšiu rodinu s dobre vyvinutými sociálnymi a citovými väzbami a s jeho nečakanou smrťou sa doposiaľ dobre nevysporiadali. Odo dňa smrti poškodeného stratili možnosť viesť s ním súkromný život, tešiť sa z jeho blízkosti a túto stratu doposiaľ prekonávajú iba s ťažkosťami. Smrťou nebohého žalobkyne stratili možnosť ďalšieho udržiavania vzťahov s ním a ide pritom o stav trvalý a nenapraviteľný. Žalobkyniam vzniknutá trauma je neodstrániteľná a smrťou nebohého došlo k nenávratnej deštrukcii medziľudských vzťahov a tým k intenzívnemu zásahu do ich osobnostných práv, konkrétne práva na súkromie a rodinný život. Aj keď žalobkyne mali aj vlastné rodiny, nebolo možné im upierať prežívanie radosti a pozitívnych pocitov pri stretnutiach s otcom, ktorý aj napriek vyššiemu veku bol stále aktívny a činorodý. Výška náhrady nemôže nikdy absolútne súvisieť s vekom nebohého a byť takto negatívne odstupňovaná s premisou, že čím nižší vek obete, tým vyššia miera ujmy a väčšie prežívanie smútku. Každá strata blízkej osoby je zničujúcou traumou, zvlášť ak nasleduje rýchlo po dopravnej nehode, kedy pozostalí stráca možnosť s blízkym sa adekvátne rozlúčiť a pripraviť sa na jeho odchod.

78. Vzhľadom na intenzitu predmetného zásahu, jeho neodstrániteľné a nenapraviteľné následky je morálne zadosťučinenie nepostačujúce a žalobkyniam preto patrí aj náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch v zmysle ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s ust. § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka a to vo výške, v akej bola priznaná súdom prvej inštancie.

79. Stanoviť všeobecne aplikovateľné kritériá na určenie výšky peňažnej náhrady v prípade smrti blízkej osoby ako následku protiprávneho konania škodcu nie je objektívne možné, keďže ľudský život nie je obchodovateľný tovar a jeho hodnota je v peniazoch nevyčísliteľná, možno tak iba

zmierniť ťažkú citovú ujmu za neoprávnený zásah do práva na ochranu poškodeného a pozostalých blízkych osôb formou právnych prostriedkov upravených v Občianskom zákonníku. Je nutné vcítiť sa do prežívania pozostalých blízkych osôb a zvážiť, akú ujmu predstavuje pre nich strata otca a to v dôsledku protiprávneho konania inej osoby. V zmysle týchto zásad, zohľadňujúc aj okolnosti na strane žalovaného v 2. rade rozhodol aj prvoinštančný súd a výška priznanej sumy sa nevymyká ani rozhodovacej praxi v obdobných právnych veciach. Napr. v konaní Okresného súdu Dolný Kubín 7C/59/2008, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline 9Co/61/2010 (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 2Cdo/154/2010) rodičom pri smrti dcéry bola priznaná suma po 17.000,00 eur, v konaní Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom 7C/151/2008 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne 6Co/810/2014 (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 1Cdo/117/2017) bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 70.000,00 eur, resp. 100.000,00 eur, v konaní Okresného súdu Trnava 37C/178/2009 v spojení s rozsudkom Krajského súdu Trnava 11Co/90/2010 (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 4Cdo/139/2011) pri úmrtí dcéry, rodičom bola priznaná suma po 15.000,00 eur, v konaní Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom 10C/149/2012 v spojení s rozsudkom Krajského súdu Trenčín 5Co/133/2016 (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 3Cdo/230/2017) pri úmrtí rodičov, deťom bola priznaná suma po 30.000,00 eur.

80. Na základe odvolania podaného žalujúcimi a tiež žalovaným v 1. rade sa odvolací súd zaoberal aj správnosťou výroku rozsudku o nepriznaní náhrady trov prvoinštančného konania stranám sporu (trovy si nárokovali obe strany). Prvoinštančný súd pritom pri rozhodovaní citoval § 255 ods. 1 aj § 257 CSP majúc za to, že žalobkyne v konaní boli v prevažujúcej miere neúspešné.

81. Zásadu úspechu (uplatňovanú štandardne aj podľa predchádzajúcej procesnej úpravy) treba uplatniť aj v súčasnosti pri konaniach, v ktorých výška plnenia závisela od úvahy súdu. Hoci nepatrný neúspech Civilný sporový poriadok aktuálne nepozná, nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Stranu sporu totiž nemožno zaťažovať procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku sporu na základe úvahy súdu. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania v prejednávanej veci je nutné rozlišovať, čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do práv žalobkyň bolo zasiahnuté a výška nemajetkovej ujmy je až druhotná a nadväzujúca. Za vhodné riešenie v súdnej praxi je prijímané, že žalobca má pravo na plnú náhradu trov konania, avšak výlučne iba z prisúdenej sumy (nie zo sumy žalovanej). V duchu tejto zásady odvolací súd zmenil IV. výrok preskúmaného rozsudku tak, že žalobkyniam v 1. a 2. rade priznal proti žalovaným nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v plnom rozsahu, vypočítaných z výšky súdom priznaného plnenia.

82. Aplikujúc túto zásadu odvolací súd rozhodol aj o trovách odvolacieho konania a to s použitím § 396 ods. 1 CSP, spolu s § 255 a § 262 ods. 1 CSP.

83. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie **n i e j e** prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).